

Mikroregión Handlovskej doliny sa predstavuje....

HANDLOVÁ

Stali sme sa mestom

Prvá písomná zmienka o meste pochádza z 8. Marca 1376, kedy bola vydaná Henrichovi Chrikeerovi zakladateľská listina na osadu v lokalite Seperdeo. Založili ju nemeckí kolonialisti súčasne s niekoľkými ďalšími desiatkami nemeckých osád na strednom Slovensku. Štatút mesta bol Handlovej priznaný v roku 1960.

Začali sme ťažiť uhlie

Prvá zmienka o výskyte hnedého uhlia v tejto lokalite pochádza z roku 1784. Samotná priemyselná ťažba uhlia spustila v štôlni nazvanej Barbora Západouhorská kamennouhoľná spoločnosť, založená 1. Júla 1909. Pre baníkov boli postupne vybudované byty v lokalite označenej ako Banícka kolónia, ktorú vystavali v rokoch 1909 – 1917 podľa projektu architekta Chorváta. Banícka kolónia bola komplexne dobudovaná v roku 1930. V súčasnej dobe stále existujú zachované domy s typickou architektúrou tej doby.

Postavili sme železnicu

Ťažba uhlia podnietila výstavbu železničnej trate z Prievidze, ktorá bola slávnostne otvorená 15. Februára 1913. Z tohto obdobia pochádza aj viadukt na východe z mesta smerom do Prievidze, pričom preklenuje dolinu rieky Handlovky. Najvyšší bod železničného viaduktu je približne 20 m. Je dominantou a malebnou bránou vstupu do mesta. Je dostupný zo všetkých strán a zaujímavý je vzhľadom na oblúk, ktorý vytvára. Otvorenie železničnej trate z Handlovej do Hornej Štubne 21. Decembra 1931 zabezpečilo lepšiu distribúciu a dostupnosť uhlia pre celé Slovensko.

Rímskokatolícky kostol sv. Kataríny v Handlovej

Kostol bol postavený v gotickom štýle v druhej polovici 14. storočia. Pôvodne mal len jednu loď. Obnovený bol v roku 1603, a v roku 1710 bol čiastočne barokizovaný. V roku 1941 ho rozšírili priečne postavenou halou nového kostola, so zachovaním veže a presbytéria. Pri prechode frontu v roku 1945 bol kostol ťažko poškodený. V pôvodnej orientácii bol opäť zrekonštruovaný v roku 1958. Vnútorne zariadenie a oltár pochádzajú v novších čias. Vo veži s arkádovým prechodom a šindľovou baňou, ktorá patrí k najkrajším na Slovensku, sú tri zvony. Kostol je stále otvorený pre verejnosť.

Rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša biskupa

Nachádza sa v mestskej časti Nová Lehota. Barokovo-klasicistický kostol pochádza z roku 1785 a bol postavený čiastočne na starších neskorogotických základoch, ako je doložené v záznamoch z 15. storočia. V jeho susedstve nájdeme dva vzácne cudzokrajné stromy – sekvoju obrovskú (vysadená v roku 1843) a tis s dvoma kmeňmi. Kostol býva otvorený počas významných cirkevných sviatkov.

Kostol Dobrého pastiera

Nachádza sa na Hornom konci v Handlovej. Kamenná stavba s dvoma kaplnkami pochádza z roku 1941. Vnútorne zariadenie je z čias stavby. V roku 2007 bola zrekonštruovaná kamenná zvonica v blízkosti kostola. Kostol Dobrého pastiera pre vás otvorí na požiadanie.

Kontakt na tel. čísle +421 907 265 603

Kaplnka Jána Nepomuckého

Je neskoro barokovou kaplnkou z 2. polovice 18. storočia.

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie

Prícestná kaplnka s predstavanou vežou, postavená v duchu neskorého klasicizmu, pochádza z 2. polovice 19. storočia. V interiéri je ústredná ľudová plastika Piety z čias stavby.

Kaplnka Sv. Vendelína v Handlovej

Nachádza sa v mestskej časti Nová Lehota. Ide o klasicistickú stavbu z roku 1847 s plastikou z 19. storočia.

PRÍRODNÉ VÝTVORY

Sekvoja obrovská (Sequoia gigantea)

Je v mestskej časti Nová Lehota, v susedstve kostola sv. Mikuláša biskupa a bola vyhlásená za chránený prírodný výtvor v roku 1975. Exemplár sekvoje obrovskej rastie pred miestnou farou, vysadený bol v roku 1843 miestnym farárom Pavlom Ambrózy. Výška stromu je viac ako 20 m, priemer koruny 10 m a obvod kmeňa vo výške 1,3 m je 3,92 m.

Tis (Taxus Baccata L.)

Nachádzajúci sa v Novej Lehote, v susedstve Kostola sv. Mikuláša biskupa, bol vyhlásený za chránený prírodný výtvor v roku 1975. Rastie na nádvorí miestnej fary. Podľa zachovaných údajov bol vysadený v roku 1843. Výška stromu je cca 9 m, priemer koruny 17 m. Kmeň je rozdelený na dve časti.

PAMÄTNÍKY

Pamätník na mestskom cintoríne

Bol postavený na severnej strane centra mesta v 20-tych rokoch 20. storočia. Na zadnej strane pamätníka sú figurálne zobrazené výjavy z 1. svetovej vojny, zhotovené zo zbierok handlovčanov. Predná strana je venovaná pamiatke obetiam 2. svetovej vojny. Autorom pamätníka je Martin Prôčka. Obe strany pamätníka boli odhalené po zriadení mestského cintorína, pričom z pôvodného umiestnenia na námestí bol preložený v roku 1956.

Pamätník padlým SNP

Súsošie je realizované z pieskovca. Autorom je akademický sochár Rudolf Uher. Pamätník sa nachádza v mestskom parku na Námestí baníkov. Bol odhalený v roku 1959 a zreštaurovaný v roku 2008.

Pamätník obetiam banských nešťastí

V roku 2008 sa stal pietnym miestom pre región Hornej Nitry. Na pilieroch je vyrytých 444 mien baníkov, ktorí sa nikdy nevrátili z bani Handlová, Nováky a Cigeľ. Bol postavený v roku 1997. Jeho dominantou je reliéf z tvorby bývalého baníka, dnes umeleckého rezbára, Jána Procnera. Pamätník nájdete na mestskom cintoríne.

DOTKNITE SA HISTÓRIE V MUZEÁLNYCH EXPOZÍCIÁCH

Súkromné múzeum Jána Procnera

Obsahuje 400 exponátov z histórie mesta, ako aj z histórie baníckej činnosti. Súčasťou múzea je galéria 70-tich drevorezieb majstra rezbára Jána Procnera. Pri návštevách je potrebné ohlásiť sa vopred.

Kontakt: Ul. Gagarina 14, Handlová

Ján Procner, tel.: +421 908 554 199

Pamätná izba

Heimatstube v Karpatskonemeckom spolku v Handlovej. Pamätná izba sa nachádza v Dome stretávania sa karpatských Nemcov. Tento dom je zrekonštruovaný kamenný dom, ktorého architektúra je tvorená typickým nemeckým štýlom, charakteristickým pre pôvodnú nemeckú Handlovú. V dvoch miestnostiach je umiestnené malé múzeum o histórii Handlovej a nemeckej menšiny, ktorá založila Handlovú v roku 1376. V múzeu si môžete prezrieť výstavu farebných

obrazov, predmetov z domácností nemeckých rodín, remeselné náradie z typického nemeckého gazdovského domu, nemeckú literatúru, sakrálne pamiatky a nemecký slávnostný ženský odev. Ohlásené návštevy v Dome stretávania môžu zažiť vystúpenie speváckej skupiny Grünwald. Vystúpenie ako aj samotnú prehliadku je potrebné objednať vopred.

Kontakt: Karpatskonemecký spolok

Poštová 350

972 51 Handlová

Tel.: +421 46 5475 174

+421 905 21 52 28

Handlovske banské múzeum

Všetko o histórii hnedouhoľného baníctva nájdete v novom múzeu, ktorého vybudovanie a otvorenie pripravujeme pre všetkých návštevníkov mesta už v roku 2014. Stála expozitúra Slovenského banského múzea bude dostupná od septembra 2014 priamo v centre mesta na ul. SNP.

RÁZTOČNO

Stali sme sa obcou

Prvá písomná zmienka je z roku 1429 a dnešné Ráztočno označuje ako Raztosnya. Nadmorská výška v strede obce je 365 m, v chotári 346 – 892 m. Pôvodne potočná radová dedina, dnes hromadná dedina – ulicovka. K obci patrí rekreačná oblasť Remata.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Kostol Narodenia P. Márie

Pôvodne ranogotická stavba z rokov 1280 – 1300, upravená začiatkom 16. storočia a rozšírená o prístavbu s vežou koncom 16. alebo začiatkom 17. storočia. Kostol bol opätovne upravený a zaklenutý okolo roku 1667, následne opravený v roku 1865 a zreštaurovaný v roku 1988. Na južnej strane lode kostola nájdeme pôvodný gotický portál z 15. storočia. Inventár kostola je barokový. Na južnej stene kostola sú vertikálne snečné hodiny z roku 1667. Kostol býva otvorený počas bohoslužieb.

Mariánsky stĺp

Nachádza sa pred kostolom. Pochádza z konca 18. storočia. Ide o kamenný stĺp, so sochou Panny Márie s hadom, stojacej na zemeguli.

Kamenný kríž

Stojí na hornom konci obce, je z roku 1905 a je dielom kamenárskeho majstra B. Bocka z Prostějova.

JALOVEC

Stali sme sa obcou

Prvá písomná zmienka je z roku 1430 a dnešný Jalovec označuje ako Alloc. Nadmorská výška v strede obce je 345 m. Jalovec bola pôvodne prístavná radová dedina, dnes hovoríme o hromadnej obci.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Pochádza z roku 1927 a bol postavený v historizujúcom slohu s neoklasicistickými a neorománskymi prvkami. Vnútorne novodobé zariadenie je z 20. storočia. Jednolodňová stavba má predstavanú vežu. Pôvodná kaplnka Panny Márie bola znovu vysvätená 27. Septembra 1992 na dnešné patrocínium Božského Srdca Ježišovho.

CHRENOVEC – BRUSNO

Stali sme sa obcou

Obec vznikla v roku 1960 zlúčením dvoch pôvodne samostatných obcí Chrenovec a Brusno. Prvá písomná zmienka o Chrenovci je z roku 1243 a obec pomenúvava ako Hyrenom. Stred obce je v nadmorskej výške 330 m. Brusno sa po prvýkrát spomína v roku 1430 (ako Brusna), pričom niektoré zdroje uvádzajú rok 1244. Leží v nadmorskej výške 360 m.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Kostol sv. Michala Archanjela

Pôvodne gotický kostol z polovice 14. storočia bol po požiari v roku 1947 rozšírený novým 3-loďovým priestorom. Z pôvodného zariadenia tzv. Svätováňska spovednica, rokoková z polovice 18. storočia, drevená ľudová plastika Piety z konca 18. storočia. Neskorobaroková monštrancia slnčového typu z 18. storočia, neskorogotický polychrómovaný drevený vysoký reliéf Panny Márie z čias okolo roku 1517, v zbierkach múzea v Bojniciach.

Mariánsky stĺp (stĺp Immaculaty)

Je umiestnený neďaleko križovatky a mostu cez príľahlý potok. Immaculata pochádza z obdobia baroka z polovice 18. storočia a je predstavovaná sochou Panny Márie s Ježiškom na rukách, ktorá stojí na sploštenej zemeguli ovinutej hadom.

Socha sv. Jána Nepomuckého

Ide o klasicistickú sochu umiestnenú vo farskej záhrade v Chrenovci.

LIPNÍK

Stali sme sa obcou

Prvá písomná zmienka je z roku 1355. Nadmorská výška v strede obce je 321 m, v chotári 306 – 852 m. Lipník bol pôvodne potočná radová dedina, dnes je to prístenná radová obec s bočnými ulicami.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Drevená zvonica

Pochádza z polovice 19. storočia. Je jedinou stavbou svojho druhu v regióne Handlovskej doliny. Je ukázkou jedinečnosti a zručnosti domácich majstrov. Debnená stavba s nadstavcom bola postavená v polovici 19. storočia. Vstavaná veža s malým zvonom je z roku 1783. Vo výklenku nad vchodom je umiestnený ľudový drevený kríž. Vnútorne zariadenie je novodobé a pochádza z 21. storočia. Zvonica v minulosti slúžila miestnym obyvateľom na bohoslužby ako kaplnka. Táto tradícia sa znovu obnovila.

VELKÁ ČAUSA

Stali sme sa obcou

Prvá písomná zmienka je z roku 1358. Nadmorská výška v strede obce je 312 m, a v chotári 258 – 361 m. Pôvodne to bola dedina pri hradskej, dnes klasická prístenná radová obec.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Kostol sv. Gorazda

Bol postavený v roku 1995 a vysvätený v roku 1999. Predstavuje modernú sieňovú stavbu. Dom smútku na cintoríne z 20. storočia, má obdĺžnikový pôdorys a vstavanú vežu. V čase stavby kostola bol rozšírený pre potreby konania bohoslužieb. Jednoduché zariadenie a obraz sv. Gorazda.

Chránené lipy

Nachádzajú sa na cintoríne vo Veľkej Čause. Ide o dva mimoriadne mohutné exempláre lipy malolistej, ktoré rastú za obcou, na miestnom cintoríne. Ich vek odhadujeme na približne 250 rokov.

MALÁ ČAUSA

Stali sme sa obcou

Prvá písomná zmienka o Malej Čausy je z roku 1430 a obec nazýva Kys Chewche. Nadmorská výška v strede obce je 340 m, v chotári 317 – 832 m. Pôvodne a aj dnes je Malá Čausa potočná radová dedina s dominantou, ktorou je kostol.

HISTÓRIA V SÚČASNOSTI

Kostol Panny Márie Ružencovej

Je neoklasicistickou stavbou z roku 1902. Jeho posledná renovácia prebehla v roku 2002. Odtlačok pečate na dokumente z roku 1858 s vyobrazením Madony poukazuje na staršiu sakrálnu stavbu zasvätenú taktiež Panne Márii.

Spracovateľ: Turisticko – informačná kancelária Združenia obcí Handlovskej doliny
www.handlova.info, tik@handlova.info, 2014